

MAGYAR HÍRMONDÓ.

Költ *Bétsben*, Szent Mihály - Havának
(Septembernek) 25-dik napján,
1792-dik Esztendőben.

B é t s.

Ö Felségek, a' magok szerentséa házassági egybe-keleseknek örvendetes emlékezetű napját, külső öröm-jelek által is akarták innepleni, 's ez által is meg-bizonyítani költsönös szereteteket egymáshoz, ezen hónap 19-dikén. A' Fels. Tsászár, tüzi mulattságot akart ezen napon adatni *Hetzendorffban*; a' Fels. Tsászárné pedig illuminátsziót (világosítást). — Mind a' két szándéknak végrehajtásához, alattomban tétettek a' készülétek. De nem lehetett ezeknek hasznokat venni, a' tartós esső miá, melly minthogy tellyességel nem szünt-meg tegnap estvélig, és már egészen téllé változtatta az időt: bé is költöztek *Hetzendorffból* tegnap dél után a' Felségek a' Városba.

Négy napokkal ez előtt, az a' szomorú hír érkezett ide Gróf *Clerfait* táborából, hogy Hertzeg *Deliny* (*Deligne*) Ingenieur Oberstert agyon lötték a' Frantziák. Úgy annyira szivére vette ezen esetet a' meg holt-

H h

nak

nak édes Attya; Hadi Tármester H. *Déligane*, hogy nagy bánati, elméjét is gyakran megzavarják. *Klary* Hertzegné pedig, ki nek testvérBáttya volt a' szerentséilen Hertzeg, hogy meg-hallotta annak halálát: forró nyavalyába esett. Életének tsak 33 elztendejét számlálta még, az el esett Hertzeg: máris két keresztet érdemlett jeles vitézsége által: egyiket Néhai *II. Jósef* Tsáizártól; a' másikat pedig, amaz északi *Bellonától II. Katalinától*. *Sábatz Vára'* meg-vételekor, egy volt t. i. ő azok közzül, a' kik leg először másztak fel a' Vár' falára. Hogy meg szünt nállunk a' Törökökkel való háború: az *Oroszokhoz* ment által, 's *Ismail* meg vételénél, mellynél sebet is kapott; igen ditséretezen vezérlette egy részét a' vár' vivó Seregnek. — Hirtelen halálának, következő környülállásait értettük: *Damourier* Fr. Vezér, meg támadta mintegy 3 ezerevel magával Gróf *Clerfaut* Vezérünket. — Miénk lett a' diadalom. — A' vissza nyomuló Frantziáknál meg lát H. *Deligne* egy ágyút; 's azt mondja vagy 3 *Eszterházy* Hufzároknak: Nosza vennénk el azt az ágyút a' Frantziáktól. — A' Hufzároknak nem kellett sok únszolás: azonnal a' Frantziák ellen indultak; de ezek ki-sütötték az ágyút, melly kártátsal (az az: egy dió, 's kis alma nagyságú 32 golyóbisokkal) volt töltve. Az említett golyóbisok közzül egy, elszakasztotta az egyik karját a' Hertzegnek; a' másik pedig úgy találta homlokban, hogy mindjárt le-fordúlt paripájáról.

Az el-égett *Bruckiak'* számára, öly bőven adakozik itt a' Nemesség, és a' tehetősebb Polgárság, hogy az alamisnát öszve szedő Úrnál 3059 forint 's 57 kr. vólt már készen ezen hón. 25-dikén. — Özvegy Gróf *Károlyi Antalné* ő Ksége, kinek érzékeny szive sok szükölködőket meg-vigasztalt már, ötven aranyat adott ezen summába; Gróf *Fries*, és a' vele együtt kereskedő Társaság 675 forintot; a' *Bétsi* Zsidóság 150-t 's a' t.

(A' *Stájer Országiai* is igen példássan segítik a' kárvallott Polgár - Társaikat. A' *Tartomány' Rendjei*, ezer forintot küldöttek nékik. — A' *Grétzi* Polgár - Katonaság, mintegy 1500 at. A' *Magisrátus' perselyeibe*, három, négy napok alatt, többet hánytak e' végre, 3100 forintoknál. — A' *Teátrum' Fenn-tartója Belomo* Ur is, a' *Bruckiak'* hasznokra nyittatta-meg *Grétzben* Sept. 9-dikén a' *Játék-néző házat*; 's 578 for. 4 kr. ment-bé a' *Kasszába*. A' *Grétzi Újság' Szerzője Leykam* Ur is ajánlotta magát, hogy le-teheti nálla kiki, a' mit szánt a' *Bruckiak'* fel-segélésekre; 's már Sept. 19-dikén 699 forintra 's 8 kr. ra nevedett az adakozás. — Sok magános Jóltévőket is számlálhatnánk-elő, kik rész szerént éllemekről, rész szerént ruházatjokról gondoskodnak a' *Bruckiaknak*. — Hajdan is estek hasonló szerentsétlenségek *Stájer Országban* a' *Bruckiakéhoz*; de a' jóltévőségnek nem találjuk öly példáját egyyet is a' *Stájer-Országi régi Históriában*, mint a' minéműnek böl dog tárgyai most a' *Bruckiak*. — Ennek ökát ne keressük másutt, hanem *Stájer Or-*

szágnak nagyra mentt *Meg-világosodás*ban. Mert egy meg-világosodott Nép, jobban érti 's érzi mind egyéb kötelességeit, mind azt: mivel tartozik Izerentsétlen Feleinek.)

Eggy Újság azt írja, hogy diadalmas tsatája volt Seregünknek: úgy hogy a' Frantziák közül 6 ezeren el-estek, 8 ezeren pedig el-fogattak. — Hallván ezt egy valaki, kétség kívül olyan Ember, a' ki inkább csak a' szó' hangjára figyelmez, mint a' dolog' valóságára; tovább megy, 's így beszéli-el nagy lélek-szakadva mások előtt a' dolgot: „A' Frantziák, *Urain!* hat ezeren voltak, 's meg-támadták nagy fityre Seregünket. De ez, bezzeg bé-fizetett ō Kelmeknek: mert nyóltz ezeren estek-el belöllök.“ Erre el-fakadnak nevetve a' Hallgatók, 's kezd pirúlni a' Beszéli. — Vállalkozott ugyan csak egy Prókátora, a' ki azt allegálta: hogy az el-esett Frantziák között két ezeren terhes Párisi Kofák voltak. — Ez a' gondolat tetfzett, 's új nevetséget okozott.

M a g y a r O r s z á g.

Gömör Vármegyében fekvő *Vizes-Rétk* nevü helységből, következő szomorú történetet irnak: „Négy testvér Gyermek — még mindnyájan tiz esztendőn alól lévők — kedvekre jádzodoztak ezen hónapnak 5-dikén egy szalma-kunyhóban, a' falu' végén. Arra megy azonban egy gonosz gyermek, tüzet vet tsalfaságból a' kunyhónak, mellyet, mivel száraz volt az idő, leg-ottan el-lepett a' láng; 's mind a' négy gyermek belé-égtek — Izegény; de azért
 érte.

érzékeny atyai 's anyai szívvel bíró Szüléiknek nagy szomorúságokra.“

Ungvárról, Sept. 8-dikán.

„Tegnap napon ada számot Tanulóinknak szép Serege, az egész Oskolai Eszterdöben tett előmeneteléről — és pedig úgy, hogy nem csak dicséretet érdemlett általánfogva, a' feles számmal egybe-gyülekezett Visgáló, 's Halgató Uraságoktól; hanem sokan belőlle, meg is jutalmaztattak az idevaló Plébános, és az *Egri Püspökséghez tartozó Ungvári Distriktus' Esperestje Főtisz. Nazdravitzki György Úr*, és a' szelid Tudományoknak öregbik Tanítója *Tisz. Balogh János Úr* által. A' jutalmak, különbkülönbféle fényes kötetű, és hasznos könyvekből állottak.“

*Horvát Ország*nak fő Városából *Zágráb*ból vettünk közelébb egy Levelet, mellyből a' többek között azt olvassuk, hogy igen tiszták a' Zágrábi útzák: mivelhogy sokan seprik azokat — úszó szoknyaik lévén már ott sok Szolgálóknak is.

Magyar Országból. — „Egy kiváltképpen való hasznok az, az úgy nevezett *Újságoknak*, hogy azok által sok hasznos dolgok, a' leg-természetesebb módon rövid idő alatt el-terjesztetnek; valamint ellenben, számtalan hibáknak, 's vissza-éléseknek szerentsésen elejek vétetik: és ugyan ezért tartatnak is nagy betségben minden okos Nemzeteknél a' jól készült *Újságok*. — Eppen olly szándékkal kívánok én is egy botránkozató történetet ki-hirdettetni az *Urak* által, hogy ennél fogva, szép szerént
ki-

ki-irtódhasson az, kedves Hazánkból. — Van egy Helység Magyar Országban, a' hol két különböző Vallásúak, ugyan azon egy temetőbe temetkeztek már ennekelőtte is, és e' részben leg-kissebb háborúság se vőlt közöttök; hanem mostanság, hirtelen meghasonlott egyik Fél, 's el akarja tiltani a' másikat erő-hatalommal a' köz-temetőtől, mintha ugyan nagyobb jussa lehetne ahöz néki, mint a' másiknak; avagy ártana valamit, vagy erre, vagy a' más Világra nézve, az eggyüvé-való temetkezésnek további folytatása. Bizonyos lehet benne az erőszakoskodó Fél, hogy az egész okos Világ hibásnak tartja az ő tselekedetét; és ennek meg-gondolásából, indító okot vehet, a' Felebarát-sértésnek félbe-hagyására. “

Erdély Ország.

Kolosvárról, Sept. 13-dikán.

„A' hatodik Országos Ülésnek legnagyobb részét vette-el, a' szokott Jegyző-Könyvnek olvasása. Ez után egy izenet küldetett a' Fő Kormányshékhöz, az Ország' kéréseire adott különös Királyi Válaszoknak el-kérése végett, mellyek mihelyt egybeszerkeztethetnek, ki is fognak adattatni. — A' különös könyörgő Levelek', úgy más nevezetesebb tárgyak' meg-visgálására, Választott-Gyűlések (Deputátziók) rendeltetnek.

A' hetedik, és nyóltzadik Ülésben, felolvastattanak ő Felségének némelly magános pontokra adott feleletei. A' múltt, és ezen mostani Ország - Gyűlése' Jegyző-Könyv.

Könyvének (Protokollumának) ki-nyom-
tattatására szánták a' Ns Rendek, a' múltt
Ország - Gyűlésén meg nem jelentt Személy-
lyeken veendő 200 for. birság pénzt. Utóljára
elő - fordúlt az utak' szükséges meg-igazítta-
tása, mellynek ki - tsinálására, különös
Választott Gyűlés rendeltetett. Ezután elő
adá egyik Vál. Gyűlés, az Artikulusok'
meg - vizsgálása felől készített munkáját,
mellynek olvasása, két nevezetesebb, és
érzékenyebb tárgyról való beszéllgetésnek
nyitá útát. Egyik tárgy vólt az *Unio*, az
az Hazánknak, Nemes *Magyar Országgal*
való egyesülése; a' másik pedig, a' Királyi
Hivatalosoknak (Regalistáknak), a' Fő-
Kormányzók által é, vagy a' Vármegyék
által leendő ki - neveztetések? Az első
pontra nézve a' leg-nagyobb rész, a' nem-
egyesülésre hajlott ugyan; de lévén még is
kevesen más vélekedésük, el - végezők
közönségesen, hogy erről ez úttal ne legyen
semmi szó; a' másodikra nézve pedig azt
kivánta a' Követeknek nagyobb része, hogy
küldessék-fel ő Felségéhez azon kérés, melly
szerént leg - jobban esmérvén a' Kir. Hivata-
losokat a' Vármegyék, magok akarják ki-
nevezni. De ezen meg nem egyeztek mind-
nyájan a' Rendek; azért is annak el-igazítása
a' 9-dik ülésre halasztatott.

A' 9-dik, 10 dik, és 11-dik Ülésekben,
elő vétetett a' *Homagiale Instrumentum* (az
az, az Orzágnak, ő Felsége' hívségére való
meg esküvését magában foglaló Irás), és
a' Királyi Hit - Levél (Diploma); úgy a'
Tabulae Praeses, Gróf *Bethlen Pál* Úr ő
Exc.

Excell. ja' meg-marasztása éránt készített Irás is fel-olvastatának, és a' Fő Kormány-székkal is közöltetének. Ezt váltotta-fel, a' Kir. Hivatalosokról való végső beszélligetés, melly úgy állítódott-meg, hogy ezeknek ki-nevezésében, a' Vármegyék' és Székek' jelentésére is vigyázzon a' Fő Kormány-szék. Azonban a' voksolás' állapotja fordúlt-elő. Erre a' Szász Nemzet egy hosszú Irást ada-bé, mellyben az Országos Gyűlés-béli személyes voksolást, tsak a' perekre, és hivatalokra való választatásokra kívánta meg-állíttatni; egyebekre nézve pedig Nemzeti voksolást kívánt: de a' más két Rendek, a' mindenre nézve való Nemzeti voksoláson egyezének-meg. A' múltt Ország-Gyűlésén ajánlott új Hazafiak bé-eskettetének, kik közzül *D' Andois* (*Dándaó*) Úr, Fő Kormányozó Excell. ja' Úrsiainak érdemes Tanítója szép Deák. Beszédet tartott. "

Tasnádról, Sept. 9-dikén.

„A' múltt Augúst. 9-dikén le-tették vólt a' mint irtam, *T. Hatfaludy* és *Bydeskúti* Urak, a' Közép-Szólnók Vármegyei Vitze-Ispányságot; hanem Gubernátor ö Kgysége parantsolta mind kettőjöknek, hogy újra vennék fel hivataljokat. *T. Hatfaludy* Úr, már viseli is megént a' Vitze-Ispányságot; de *T. Bydeskúti* Úr nem. — Mai napon reggeli harangozás előtt, ismét meg-környékezte a' menykő a' Reformátusok' Templomát; hanem ez úttal nem tsapott-le belé: tsupán a' kerítésben, szinte azon helyen, a' hol a' minap is meg-fordúlt, egy dió-fabokrot le-sodrott, 's meg-fonnyasztott. "

Frantzia

*Frantzia Ország' belső 's külső környül-
állásairól.*

Páris' dühösségét nem tsak *Rheims*, és *Versailles*, hanem több Városai is követték az Országnek; nem különben, mint majmozta ez előtt a' *Párisi módikat* az egész Világ, sőt majmozza még most is. Mert, ámbár gyilkosok' barlangjává vált is *Páris* egy részént: még se szünt-meg más felől kétszer indulni abból egy hónapban az *Új módiknak és izlésnek le-írása* is (*Journal de la mode, et du gout*), mellynek Szerzője, a' külső dolgokra ügyelő *Minister Lebrun* Úr. — Valamint *Párisban*, úgy sok más *Frantzia Városokban* is, minden irgalom nélkül leöldösték a' meg nem esküdtt Papokat, és a' *Revoluzió'* dolgában leg-kissebb gyanúságra is el-fogatott személyeket. — Az *Orleansból*, *Versaillesbe* (*Aureliánumból, Versáliába*) vitetett, 's ott meg-gyilkolt 54 (nem 52) rabok között való volt a' néhai *Királyi Testörzők' Kormányozója Brissac* Úr is — egy tisztes öreg Vitéz. — A' több foglyokkal tsak úgy bánhatott a' gyilkos Nép, mint a' *Mészáros bánik* a' báránnyal. Egyedül *Brissac* Úr volt, a' ki vitézi módra ki-kelt a' maga élete mellett, 's fel-tartóztatta hóhérjait egygy ideig. Már oda volt két ujja a' jobb kezéről; testéből is patak' módjára omlott a' vér mindenfelől, midőn végre az áll-kaptzáján kapott egy nagy vágást, melly ötet szegényt földre borította, a' hol ismét egymást érték rajta az ütések, szúrások, és vágások, míg nem ki-szakadt nagy *Lelke* belőlle.

Lassú

Lassú hangú papiros-pénz, özönnel van Frantzia Országban; tsupán a' tsengő pénznek-van nagy szüke. De éppen ez a' baj: mert a' mostani környülállásokban tsak olly lassú a' papiros pénznek a' sikere is, mint a' hangja. Hogy tehát tsengő pénzre is kapassa a' N. Gyűlés az Országot, azt végezte Sept. 10-dikén, hogy ki kell takarítani a' Templomokból minden arany és ezüst készületeket, a' Szentség-tartó edényeken kívül, 's pénzt kell veretni belőlök.

A' különbkülönbféle Egyházi és Világi Rendek közzül, tsupán maga maradt vólt még meg az egy *Málthai-Rend* Frantzia Országban. Most ennek is végére jára a' Nemzet-Gyűlése. El-foglaltatta t. i. annak minden fekvő, és ingó bingó jószágait a' Nemzet' számára, 's még a' Rend' tzimerének viseletét is meg-tiltotta. — Minthogy mindazáltal a' Frantziáknak is szükségek vagyon a' *Málthai Rend* óltalmára, a' Törökökkel való szabad kereskedésre nézve; tehát e' részben, alkuba akar ereszkedni a' Renddel.

Hadi Történetek.

Mons Városa mellett fekvő *Frameriei* Táborunkból, következő Levelét botsátotta *Bétsbe*, Sept. 10-dikén egy jeles ifjú Tiszt, a' ki a' Frantzia Had' kezdetétől fogva Seregeink előtt szokta szemmel tartani az Ellenséget, és sok ízben ki-mutatta már vitézségét, 's nagyra menendőséget:

„Ezen

„Ezen hónapnak 6-dikán reggel, látogatásomra jött egy Nem-Katona Barátom, Gróf *H. Károly*, 's azt mondja, hogy ő szeretne Ellenséget látni. Minthogy ide hozzánk nem volt ez úttal igen közel Frantziáság: tehát *Tournay (Dornik)* felé indultunk reggeli 7 órakor, 's oda értünk dél-előtti 11 órakor, éppen abban a szempillantásban, midőn érkeztek néhány szekerek, a' meg-vett *Lannoi* Városánál sebet kapott Frantziákkal, 's 150 el-fogattakkal, kik rész szerént Nemzeti Gárdisták, és *Chartres* Regimentjebéliek, 's ki-költözött Frantzia Generális Gróf *Eszterházy* Huszársjai-félék voltak; rész szerént pedig *Bethünisták*, vagy pártos Belgák, kik, *Bethüne* nevü Vezér-jeokről neveztettek-el *Bethünistáknak*; kevés-ssel annakutánna el-hozták a' *Roubaisi* 50 Foglyokat is. Minekutánna meg-nézegettük volna ezeket is: látogatására mentünk a' győzedelmes Kommendánsnak, F. M. L. Gr. *Latournak*, a' ki bennünket meg-marasztott ebédjére; mellynek vége lévén, lovakat adott aláink egy Barátom a' *Latour* Regimentjéből, 's el-vitt magával, a' *Mauldei* Frantzia Tábor' meg-nézésére. Midőn a' leg-első Strásáinkhoz értünk, a' kik 5 száz lépésnyire állottak a' Frantziák' vizsgálódó Lovassaiktól, 's ezer lépésnyire a' Fr. Tábertől; fel-mentünk egy szél-malomba, 's onnan néztük messze-látó üvegen az Ellenséget. Hát biz egyszer, mintegy 50 Dragonyosokból, és 20 gyalog Vadászokból álló Frantziáság tsak fel-kerekedik, 's fel-éjek nyomúl a' mi Örállóinknak. A' Fran-

Va.

Vadászok, a' szántó-földek' széleire ültetett eleven sövények vagy sor-bokrok mellett tsörtettek elébb elébb. Látván a' mi örálló Tisztünk, hogy jő az Ellenség, kiáltja a' vezérlése alatt lévő *Blankenstein* Hufzárok-nak: *Lóra Legények!* 's nem várta ő, hogy helyébe jöjjenek a' Frantziák; hanem elejekbe indult azóknak, tüzről pattant Vitéz' módjára. Bezzeg meg-akadtam én ekkor a' Barátommal: mert a' mi magamat illet, kíváncsoztam szemibe nézni az Ellenségnek; de ő sem akart tőlem el-maradni: pedig bajos ilyen környülállások között tapasztalni, egy olly próbálatlan, 's minden fegyver nélkül való Embernek, mint vólt az én Barátom. Egy nagy marha Anglus lovon ült ő, hosszú Anglus kabátba bé-burkolva; kerek kalap a' fejében, 's egy nagy perspektiva a' kezében. Én nállam se vólt egyéb fegyver a' kardomnál, és egy nagy vadász-ostornál, melyet soha se szoktam magamtól el-hagyni. Az ostoromat adtam tehát oda néki, 's fel-fogadtattuk vele, hogy mindég mellettünk fog maradni. — Midőn fél puská lövevényire értünk vólna az Ellenséghez: tüzet adott az reánk, 's azzal vissza fordult a' tábor felé. A' golyóbisok semmi kárt se tehettek bennünk, mert mind a' fejünk felett repültek-el. — Ezen tapasztalás után, én, Gr. H., 's a' *Latour* Reg. béli Barátom, vissza indultunk *Tournay* felé; a' honnan estvéli 9 órakor érkeztünk vissza *Monsba*.

Sept. 7-dikén, semmi új dolog nem történt egyéb; hanem hogy el-vált tőlem Gróf H. Barátom.

Sept.

érkezett, 's mindjárt fel-kivánta a' Várost: A' Frantzia Kommendáns, *Pernet* Marsall, nyóltz órát kért az el-költözésre; de nem kapott többet egy fertály óránál; 's azzal is meg kellett elégedni. A' miéink mindjárt el-foglalták a' Várost, 's találtak benne: ezer zsák zabot, 280 puskát, és 20 hajókat ízénával, 's szalmával meg-rakva. — A' Polgárok: *Ellyen a' Tsászar! Ellyen a' Király!* kiáltásokkal fogadták Seregeinket.

Ma, úgymint Sept. 10-dikén, *Philippeville* Vára ellen indúlt innen Gen. Májor Gróf *Sztáray*, 3 Batalion Gyalogsággal (egy Bat. vólt a' maga Regimentjéből, második a' *Murrayéből*, 3 dik a' *Vierfetéből*), a' *Mahoni* (ez előtt *Dandini*) Vadásszaiyal, és egy *Blankenstein* Hufzar-Osztállyal. Az ostrom, 12-diken reggeli négy órakor fog kezdődni. “

Más Levél.

Sept. 11-dikén estve, *Maubeuge* Vára felé, *Asquille* nevü helység mellé küldettem a' Svadronommal, hogy váltanám-fel az ott strásáltt *Coburg*-Dragonosokat, mivel-hogy az ő Regimentjek, többekkel együtt az Ellenségnek ama' nevezetes *Grisuellei* tanyája ellen menendő vala más nap; a' hol sok veszteségünk vólt már nekünk. — Két tsapatokban indúlt Népünk Sept. 12-dikén, *Grisuelle* ellen. Az egyik tsapatot vezette F. M. L. *Lilien*, az Ellenségnek bal szárnya ellen; a' másikat pedig Gen. Májor *Mikovényi*, az Ellenségnek jobb szárnya ellen. Az én őrálló helyemhez, reggeli 8 órakor ért Gen. *Mikovinyi*, ki is látván, hogy

hogy nem lesz már most többé szükség Asquilienél őrállókra, Seregéhez foglalta Legénnyeimet; személyemet pedig maga mellé vette, mivelhogy senki sem vólt vele a' *Generálstábtól*, a' ki a' föld' fekvését megmagyarázhatta vólna néki; én pedig nagyon tudtam már a' dörgést ezen a' tájon: ahoz képest jó hasznomat vehette, 's vette is. — Dél előtti tíz órakor érkezünk *Grisuelle*hez. A' Sereg mindjárt tsata-rendbe állítatott, mellyet látván az Ellenség, szaladásra vette a' dolgot, *Maubeuge* Vára felé; melly oda 3 fertály órányira esik. *Trautmannsdorff* Barátom küldetett-el az én Uhlánusaimmal, a' Frantziákat kergetni. Én is el-mentem vele. Éppen a' Város' kapuinál értünk-el néhány Nemzeti Gárdistákat: azok, Uhlánus kard által végezték életüket. Löttek ránk a' kapu mellől két ágyúval a' Frantziák; de a' gölyóbisok felettünk mentek-el. Azonban *Lilien F. M. L.* el-foglalta a' *Grisuellei* tanyát. —

A' *Svéd* Igazgató Hertzeget szereti az egész Ország; 's lehetetlen is nem szeretni; mert hova tovább több több remekjeit adja áz; az Igazgatás' nagy mesterségéhez való értésének — olly remekjeit, mellyeknek hasznos voltokat a' leg-eggyűbb Ember is által-láthatja. Illyenek p. o. közelébb: Egy *Státus-Deputátziót* állított-fel, mellyel kiki közölheti írásban, a' mit ő, az Ország-bóldogsága' eszközének lát lenni. Az efféle Írásokat meg-hánnya veti annak-utánna a' *Státus-Deputátzió*, 's a' mit hasznavehetőknek talál benne, haszonra fordítja.

Ezen

Ezen Státus-Deputátziónak vetette alája a' Hertzeg, az Ország' jövedelmeire ügyelő Székeket is. — Meg-parantsolta továbbá a' Tartomány' Kormányozóinak, hogy a' leg-nagyobb tapasztalású Emberekkel, minden rend - különbségre való tekintet nélkül, tanácsot tartsanak, a' mezei gazdaság' elő-mozdításának, és átallyában az egész Ország' virágoztatásának eszközeiről, 's a' Publikum' értelmét közöllyék ő Hertzegségével, a' ki által fogja azt adni a' Státus-Deputátziónak.

Gróf *Bethlen Pál* ő Excell. jának; az Erdélyi Táb. Prézességben, Országos meg-eggyezéssel lett meg-marasztására írta egy Hazafi :

Orvendhet mai nap minden Erdély' Híve,
Kinek nem márványból van faragva szíve.

Midőn az érdemet jutalom követi,
'S az igaz Hazafit nagyra emelteti.

A' Királyoktól nyertt jutalmak is szépek,
Ritka dolog, de azt midőn adják Népek,

Mikor sok száz szívek egy dolgot éreznek,
És köz értelemből egyképpen fejeznek.

'S buzsonhét elztendő's Prézességét Táblának
Meg-marasztja tartván jó Hazafiának.

Mondván, ki meg-tudja űlni paripáját,
Mért nem szolgálhatná tovább is Hazáját?

Éllyen *Bethlen!* a' kit másodszor is tette
Ország! Prézességévé, 's nagyra emeltette.

Éllyen Gróf *Bethlen Pál!* kit meg-maradásra
A' jó szív vezérlett, a' köz használásra.

Éllyenek a' Hendegek! a' kik buzgóságát
Jutalmazni tudják, Hazafi jóságát.

Éllyenek a' Rendegek, kik útat készítenek,
'S a' követésére sok szívet hevítenek.

(*Egy árku's Tóldalékkal.*)

T Ó L D A L É K.

A' Magyar Hírmondónak, September' 28-dik napján, 1792-ben költt árkusához.

*Nem régiben, következő Beszélgetés küldetett hozzánk B** Vármegyéből;*

Magyar. Tsak akárki mit mondjon, de nem él az ember úgy sehoh, mint Magyar Országon.

Anglus. Az igaz, hogy valamerre még eddig Magyar Országon jártam, az Istennek mindenütt, mindenben igen gazdag áldását tapasztaltam.

Magyar. Van bizony nekünk, hálá Istennek, mezőnk, szántó földünk, kenyérünk, borunk elég.

Anglus. Anglia Ország sem szükült még meg kenyér' dolgában, sőt 1764, 1765, és 1766-ban Frantzia, Lengyel, és Olasz Országokat kenyérral tartotta, és akkor ugyan sok pénzt bé is vett.

Magyar. Hogy' tarthatna Anglia anynyi Országokat kenyérral? Hiszem Magyar Ország millyen bőv Ország, még is ha vagy két sovány esztendő van egymás után, magunk is alig tengődünk.

Anglus. Mert talám a' bővségben, a' szükségről meg nem emlékeztek, talám nintsenek Granáriumaitok, élés-házaitok; vagy ki tudja, talám a' föld-mivelésben is hibáztok?

Magyar. No az furtsa! Majd biz' az Idegenektől kérjük, hogy' kell a' földnek halznát venni? Mit ennének a' Bétsi Németek, ha tőlünk nem hajtanának nekik elzendenként sok ezer ökröket? Hát még mennyi lovakat, teheneket, sertéseket, és juhokat tartunk!

Anglus. A' lovaitokról, úgy tudom, hogy kitsinyek és gyengék. Egy Tseh Országi ló el-von 20, 25 mázsát, Magyar Országon pedig öt lovat is befognak ennyi tereh alá. A' juhaitok pedig, úgy tartom, mind tsak az úgy nevezett magyar juhok lesznek?

Magyar. Magyar juhok! Eredj tsak Pest mellett Keresztúrra, Pásztoha tájjékára, Kisfalura, Buda-Örsre, Szarvasra, majd látsz selyem-gyapjas juhokat is. Hát még a' Kamara' pusztaín, és széllyel a' Duna', Tisza', és Maros' környékin a' sok német juh, vagy birke, az oláh purzsa, és egyéb juhok mit vétettek?

Anglus. Ezeket nem tudtam. És így, ha gyapjúval bővölködtök, a' jóféle posztónak, és egyéb gyapjú-materiának igen oltsónak kell nállatok lenni?

Magyar. A' bizony még sem oltsó. — Illyen posztónak, mint ez a' rövid mentém, két, három forint rőfe.

Anglus. Hogy' lehet az? talám szinte a' gyapjútokat külföldieknek adjátok-el?

Magyar. Hát mit is tsinálna az ember egyebet vele? Úgy tartom, ti is örömezt el-adjátok, ha meg-vefzik.

Anglus.

Anglus. Angliában a' gyapjú-fonás, szövés, és festés által sok ezer ember eszi kenyerét; én tőled is örömet meg-vefzem a' leg-durvább magyar juh' gyapját is. Hogy' adod? — hadd tudjam.

Magyar. Egy gyapjú 8 garas; de ugyan kérlek, mond-meg, mit tsinálnak az Anglusok, Tsehek, Németek, és Morvák a' gyapjúval, hogy azok azt olyan örömet veftik?

Anglus. Azok a' Nemzetek, a' kiket számlálsz, a' gyapjúval igen örömet bánnak, és azt óhajtják, hogy ti Magyarok vele soha se bajoskodjatok, hanem tsak nékik jó oltsón el-adjátok. Ők készítik abból a' szép rássát, rassa-mássát, miglitzért, és egyéb gyapjú-materiákat, és azokat néktek ugyan drága pénzért adják vissza.

Magyar. No bizony hát mi is drágábban adjuk nékik a' gyapjút.

Anglus. Semmit sem fogtok vele nyerni, mert űk a' materiát annál fellyőbb tsapják; sőt egyátallyában úgy taksálnak és húznak benneteket, a' mint nékik tetftik.

Magyar. Ugyan egy mázsa gyapjúból hány rőf materiát lehet készíteni, pél. ok. rássát, rassa-mássát, vagy miglitzért?

Anglus. Az illyet nem örömet szoktuk meg-mondani; most egyszer tsak ugyan meg-mondom: egy mázsa gyapjúból kitelik 300 rőf rássa; 252 rőf rassa-mássá, vagy miglitzer.

Magyar. De már ez nem tréfa; így hát az ő nyereségek igen nagy. Most látom én, miért kápnak űk annyira a' gyapjún. űk 100 gyapjút, a' melly vagy másfél mázsát

nyom, 30, 35, 40 forinton tőlünk megvesznek; mi pedig 300 rőf rássáért, vagy 252 rőf rássa-mássáért, mitsoda summa pénzt adunk nekik? ugyan ítélje-meg egy okos Lélek!

Anglus. Hát nállatok nintsen divattya az *Induftriának*, a' Szorgalmatosságnak, a' kézi munkák' tökéletességre való vitelének? Hiszem az Úr Isten, a' Magyar Nemzetet is ritka elmebéli tehetségekkel meg-áldotta, és a' kezét, ujjait, 's egyéb tagjait is éppen azon mértékre szabta, mint a' több, szorgalmatoskodó, és a' magok hasznát sokra vinni tudó Nemzetségekét. Mi hát az oka, hogy e' részben fogyatkozást szenvedtek?

Magyar. Sohajtanom kell ezen kérdésedre; és meg kell vallanom, hogy még ezen dologban a' szemünk eléggé ki nem nyílt. Valóban gondolkodni fogok szavaidon; mert bizony ideje volna már egyszer, hogy a' magunk kárán tanuljunk.

Allocutio, quam Excellentis. ac Illustriss. D. Comes *Josephus de Mitrovsky* S. C. R. A. Majestatis Consiliarius Status Actualis Intimus, unius Legionis Pedestris Colonellus Proprietarius, Rei Tormentariae et per M. Transylvaniae Principatum Supremus Armorum Praefectus, nec non ad Generalia Comitia Commissarius Regius Plenipotentarius, occasione depositi per Inclytos Status et Ordines die 23. Augusti 1792. Homagii, habuit:

Nacti sumus — Inclyti Status et Ordines — Franciscum secundum, Romanorum Imperatorem, hae-

haereditarium Regem Hungariae et Bohemiae, in nostrum quoque Magnum Principem Transylvaniae. Imperium et haereditaria Regna ac Provinciae solemnitatem Inaugurationis et Homagii non pompa verborum, quam fervore amoris, fidei et addictio- nis jam celebravere.

Exultat Germania de supremo, eoque dignis- simo suo Capite, communibus Suffragiis electo; Bo- hemia et Austria venerantur in Filio et proprias, et Genitoris Leopoldi, ac Patru sui Josephi Virtu- tes, a' quibus ea regnandi p̄incipia adoptavit, queis Populos sibi subjectos beare valeret.

Princeps, qui jam in flore aetatis molestissimis Expeditionibus Bellicis contra Turcas, saevissimos olim Devastatores Hungariae et Transylvaniae, forti, imperterritoque animo interfuit, sortemque suam pro Patria impavide periclitari ausus est.

Superbit Hungaria, tanto Principi Sacrum Re- gni Diadema primum imposuisse, nobilique quodam Enthusiasmo comitata est inaugurationem ejus tam generosa magnanimitate liberalitate, quae ad haec- usque tempora absque Exemplo erat.

Tandem illuxit Transylvanis quoque faustus festusque ille dies, quo Nationibus hujus etiam Magni Principatus communem Homagii solemnita- tem, et ab inde promanantes felices eventus par- ticipare legaliter destinatum est.

Cum me Sua Majestas Sacratissima pro hoc illustri actu, et in ejus finem indictis his Comitibus in Regium suum Commissarium Plenipotentiarium cle- menter denominare dignata sit, nullum ardentius votum in me sentio, quam solemnem huic Muneri- meo, quod mihi omni ratione et honorificum et aestimatissimum est, eo felici cum successu satisfacere posse, qui et benignissimis Majestatis Suae Intentionibus, et simul etiam votis Inclytorum SS. et Ordinum solide correspondere valeat.

Felicem me existimo, me in organum Inten- tionum ejusmodi Regis destinatum esse, cujus sin- gularis praedilectio in eam illustrem Gentem, co- ram qua mihi sermo est, jam praevis benignissime testata.

testata est; et felicem me etiam existimo, me Interpretem Regiarum Intentionum coram tali Gente facere debere, quae sibi pulcherrima illa attributa, Nobilis ac Magnanimae Gentis, justissimis titulis jam dudum propria fecit.

In hac felici Circumstantiarum consensione, ubi ex una parte Sua Majestas Sacratissima Fidem et Legem in Symbolum sui Regiminis sibi eligere voluit, ex altera vero parte, nobilis animus et magnanimitas, nationales hic congregatorum Inclytorum Statuum et Ordinum proprietates sunt, saluberrimi tantum effectus in communem Patriae felicitatem redundare poterunt, salus autem publica per reciprocam Jurisjurandi fidem in sanctissimam atque supremam Reipublicae Legem firmabitur.

Quod autem Sua Majestas Sacratissima omnia Sceptro suo subjecta Regna haereditaria et Provincias, ac proinde hunc etiam Magnum Principatum Transylvaniae iis tantum principiis fortunare in Votis et Voluntate habeat, quodque sua Majestas nullius Gentis vel Populi Jura et Libertates, Leges et Constitutiones infringere, vel illis derogare cupiat, quin imo ultro illibate conservare, et confirmare velit, id Inclytis Statibus et Ordinibus ex tenore Rescripti Regii uberius intellexisse licuit; Id ego Nomine quoque Regio hic palam profiteor atque polliceor: et id denique mox etiam sacramento confirmaturus sum.

Quemadmodum proinde Regiae hae sponsiones luculentissima argumenta de benignissima propensione Suae Majestatis erga Inclytos Status et Ordines, et de vere paterna in promovendis publicis Magni Principatus hujus Transylvaniae commodis sollicitudine in se complectuntur atque manifestant, ita etiam clementer confidit Sua Majestas Sacratissima, Inclytos quoque Status et Ordines derivatam in se a Majoribus suis erga Suam Majestatem Ejusque serenissimam Domum, fidem et devotio-
nem, jam supra saeculum luculenter testatam, fu-
turis

turis quoque temporibus inviolabiliter semper servaturos, et comprobaturos, ea denique omnia, quae ad legalem Inclitorum Statuum et Ordinum obligationem pertinent, prompte et alacri animo praestituros esse.

In hujus proinde consequentiam Sacratissima Sua Majestas universos Magni Principatus Transylvaniae Partiumque adnexarum Status et Ordines arctiori mutuae fiduciae vinculo sibi devincire cupiens clementer postulat, ut fidem Incliti Status et Ordines primum et ante omnia Suae Majestati, Regiaeque Suae Domui Austriae Sacramentum fidelitatis more consveto in mea praesentia praestare velint.

Responsum Excellentissimi Domini Comitis
Georgii Bánffy L. B. de Losontz Gu-
bernatoris Regii etc.

*Excellentissime Domine Comes Commissarie
Regie Plenipotentiarie!*

Sesqui alter agitur annus, ex quo Provincia haec se, sibi ipsi redditam, gratulata, Statum felicitatis publicae perinde, ac felicitatis Auctorem perpetuum fore confidebat,

Memoria lucis illius auspiciatissimae, nondum a loco isto recessit; praesens est omnium praesentium animis, totique Magno Principatui, dies ille, quo veluti praesens Patriae Nostrae Pater, Spes omnium nostrum occupabat longaeva dignissimus vita, nisi dignior fuisset aeterna; calent adhuc Arae votis, precibusque nostris pro salute Principis Optimi fuis, ac intemerato fidei Sacrificio conjunctis, de quo jam ipsi Posteritati anticipata fiducia gratulamur, sed major ille, meliorque fuit, quam ut diu mortalis esse posset: Quiescit jam cor illud Augustum, cujus Opes Corda subditorum erant; Regali conditum Urna, sed cui monumentum aere perennias Corda subditorum erunt.

Non

Non vereor, ne praesentis lucis locique laetitia maesta haec commemoratio intercipiat; cum non melius doleatur amissum, quam ubi per praesens compensatur, et elati Patris memoria, optime in Filio reviviscat, nec omnino ereptus iis Leopoldus videatur, quibus datus est Franciscus Princeps pluribus Titulis Augustissimus, quam quos in Titalis gerit, Princeps, quem si nascendi Conditio tot Regnis, ac Provinciis haeredem non dedisset, virtus eligeret; in quem si praesaga Majorum nostrorum sapientia ipso propaganis Jure Imperium non transtullisset, hodie suffragia nostra transferrent; adeo illa, Fide, et Lege jam sibi demeruit. Hinc nos hodie perpetuam fidelitatem, qua ei, non minus propria inductione animi, quam inviolabili Patriæ nostræ lege obstricti sumus, juris etiam jurandi Sacramento adfirmaturi, si alacritatem, promptitudinemque, quam debemus, verbis et factis nunc exprimere non possumus, vitam, sanguinem, fortunasque nostras pro quovis tempore, quo salus ejus cum salute Patriæ aretissimo nexu devincta, poposcerit, devovemus.

Etsi autem Principis hujus Augustissimi Majestatem animis magis quam oculis hic praesentem habeamus, vel hanc tamen absentiae partem, Optatissima Excellentiae Vestrae praesentia sarciri gratulamur, cujus Nobilissimam Personam, et Regium Oraculum, et nostra fiducia dignam invenit, quae summi optimique Principis nostri Personam nobis repraesentaret: cui illustrium natalium splendor, cui res bello paceque fortiter, ac sapienter gestae, cui humanitas, affabilitas, benevolentia, vel brevi hoc tempore, quo ea Nobis frui licuit, aestimationem, Reverentiamque omnium nostrum conciliavit.

Quae omnia in certam suavemque nos erigunt spem, fore ut Excellentia Vestra hanc fidelitatis nostrae devotionem, vota, Precesque nostras Augustissimo Suae Majestatis Sacratissimae Conspectui benevola cum Commendatione sit oblatura. Id quod etiam plexa cum reverentia, certaue fiducia imploramus,

Con-

Continuatio Allocutionis Excellentissimi D.
Comitis *Josephi de Mitrovsky*, Com-
missarii Regii Plenipotentiarum post re-
ciprocè praestita Juramenta.

Perstricto jam arctiori, eoque indissolubili inter Augustissimum Principem et Inclytos Status et Ordines mutuae fiduciae vinculo, nihil mihi reliquum esse video; quam ut Inclytis Statibus et Ordinibus desuper candidissimo cordis affectu congratuler, eaque sincerissima mea vota adiungam, quatenus ex hoc solemnì sanctissimoque actu reciproci pignoris effectus secundissimi in publicam omnium Magni hujus Principatus Nationum atque Populorum salutem promanare queant.

Non sine offensa diffidere viderer sapientibus Inclytorum Statuum et Ordinum Consiliis, si me non in antecessum convictum arbitrarem, Inclytos Status et Ordines Ipsosmet agnituros esse, quid in modernis rerum circumstantiis, infaustisque temporum Vicissitudinibus, ubi per arbitrarias Jurium Libertatumque Ideas, in diversarum Europae Nationum Vulgus quoque irreptas, diversas etiam revolutiones sinistro quodam Genio obortas esse videmus, et exinde quoque varias hominum Classes ex limitibus connaturalium suarum Conditionum egressas ad devia perniciosissima deflexisse experimur, quid inquam in his rerum circumstantiis et Regi nostro, et Inclytis Statibus atque Ordinibus, quid cunctis denique Incolis Magni hujus Principatus Transylvaniae pro conservanda communi felicitate, tranquillitate et concordia convenire possit! Firma quin imo spe atque fiducia teneor, Inclytos Status et Ordines juxta proprium eorundem nobilemque rectè sentiendi animum, et avitam Generositatem omnia ea, quae salutis publicae, ultimo huic societatum humanarum fini, quoquo modo proficua fore existimabunt, sponte sua provisuros. Et in gratissimo hoc in futuram Patriae hujus Beatitudinem prospectu, reminiscencia moderni muneris mei

Regii

Regii, quo condecoratus sum, pretiosissimæ mercedis loco mihi erit, meque dignissimæ ac feliciter munere meo perfunctum esse arbitror.

T u d ó s í t á s o k.

Következendő tizmilli Írást szándékoz-
nak egynéhány Tudós Fírniak fertály elz-
tendőnként Deák nyelven közre botsátani:
Novi Annales Ecclesiastici et Scholastici
Coetuum Evangelicorum August. et Helveti.
Conf. in Austriaca Monarchia. Minden Aus-
triai Tartományokban lesznek ezen Munká-
nak írásában fáradozó Tudósok, kiknek
nevei fel fognak annak idejében jegyeztetni
a' Munkában. A' Protestáns Lelki Páfzto-
rokat, Oskolai Tanítókat, és Tanulókat
tárgyazó dolgok; azokat illető Királyi ren-
delések, Zsinati és Consistorumi végzések,
a' Protestánsoktól irott Könyveknek meg-
ítélések, 's a' t. lesznek azon Írásnak fog-
lalatjaik. Lészzen a' nem egyesültt Görög
Vallásuaknak papi és oskolai dolgaikról is
ollykor ollykor emlékezet benne. Minden
elztendőben 4 Kötet jön ki belőle nagy 8-ad
rétre nyomtatva, Jánúarius, Aprilis, Juli-
us, és October hónapoknak. Egy egy Kötet
8, 's némellykor 10 árkusból is fog állani.
Négy Kötetet foglal minden Könyv magá-
ban, mellynek mindenkor valamelly nagy
érdemű Lelki Páfztornak, Tanítónak, vagy
más Tudósuk rézre metzett képe fog elej-
be tétetődni. Minden Kötet bé leszzen papi-
rosba kötve, 's úgy fog a' már nálók tud-
va lévő bizonyos alkalmatosságok által, az
Érdemes elő fizető Uraknak meg küldettni.

Egy

Egy Könyvnek, az az 4 kötetnek, 2 for. az arra, melyet az itt következő Uraknál méltóztassanak az arra prenumerálni kívánó Urak előre le tenni: Bétsben Fő T. *Fock* Superintendens, és *Trenschanzky* Kereskedő; Budán *Lindauer*, és *Diepold* Könyváros; Belfertze - Bányán *Lovich Dávid* Professor; Brassón *Pareis* Kereskedő; Debretzenben *Margithai* Könyvnyomtató; Dömölkön Fő T. *Hrabovszky Sámuel* Superintendens; Eperjesen *Mayer Andr.* Professor; Győrött T. *Ráth Mátyás* Prédikátor; Kolosvárot *Mauksch* Patikáros; Komáromban T. *Perlaky Senior*; Lossontzon *Farkas István* Professor; N. Körösön *Meggyesy* Prédikátor; Ó Tordán *Velics* Patikáros; Orosházon T. *Simonides János* Senior; Pápán Fő T. *Halász János* Superintendens; Pesten T. *Mólnár Ján.* Senior, és *Weingand* Könyváros; Potsajban T. *Kováts* Prédikátor; Po'sonban *Fábri István* Professor, és *Löwe Antal* Könyváros; Selymetz Bányán T. *Hamaliár Márk.* Senior, és *Sultzer János* Könyvnyomtató; Sáros-Patakon *Szombathi* Professor; Sopronban *Stanislaidés Dániel* Professor; Szakoltzán *Sculteti Adám* Rector; Szarvason T. *Teschedik* Prédikátor; Radványon T. *Ambrosius* Prédikátor; Tót-Liptsén T. *Schramkó Pál* Senior; Trentsénben *Zubek Jo.* Senior Uraknál. Kik 10 nyomtatványokért prenumerálnak, a' 11-dikhez ingyen fognak jutni.

Nem régen *Pesten és Budán* egy árkusból álló Tudósítás jött ki nyomtatásban, Magyar és Német nyelven, melynek

sum-

summáját írásunkban is kívántuk közönségessé tenni:

Mivel minden ember tartozik Hazájának hasznára lenni; azért mi is kötelességünknek tehetőségünk szerint eleget akarván tenni, egy munkát Magyar Tárház neve alatt igyekezünk darabonként 's időnként közre botsáttani: mellybe

Kiki a' Közjóra tzélozó 's Hazánkhoz alkalmaztatott apróbb írásait, és efféléket szabadon bé-iktathattya.

Mi az ilyen tsak egynehány rendből álló jegyzéseket is öszve szedvén, és magunk költségén ki-nyomtatattván, a' Hazafiakat e' kisded írásoknak ki-adásában elől forduló aggódásoktól meg akarjuk menteni. Miért válaltuk ezt a' terhet magunkra ezután bővebben meg isméri a' Hazafiak. Leg kedvesebb lesznek előttünk.

I. A' házi és mezei gazdaságot illető dolgok.

Talán a' Gazdálkodásnak jobb lábra való helyheztetésére hathatóssabb eszköz nem vólna, mintha Gazdáink magok, tulajdon próbájokat, jobbitásokat, más nemzetek' szokása szerint közre botsátanak. Kérjük tehát a' közjóért mind azokat, a' kik a' Gazdaság körül forgolódnak, hogy akár-melly hasznos tapasztalásaikat és efféléket minden tzeremonia nélkül írásba fel-tenni, vagy másokkal fel-jegyeztetni, és vélünk közleni ne neheztellyék.

II. Hazánknak természeti állapotjáról való jegyzések.

Láttjuk mennyi kintsekkal áldotta meg Országunkat a' Teremtő, ezeknek meg-visgálására kinek vagyon több jussa és módgya, mint nekünk Hazafiaknak? Melly nagy bölcdogság terjedne-el tsak avval is Hazánkra; ha lassanként az Alkotónak azon adományait jobban meg-ismérni, és hasznunkra

nunkra fordítani igyekeznének, mellyek nálunk bőven fel-találtatnak ugyan, de többnyire gondatlanságunk, vagy tudatlanságunk miatt haszontalanul el-vesznek, és gyakran még kárunkra is vannak! —

III. Kézi-mesterségek, Kereskedés és effélék.

IV. Utazásoknak le-írása, vagy akármelley közjóra tzélozó 's hasznossan gyönyörködtető darabok.

Lehetetlen itt mindeneket elől számlálnunk. Sokkal jobban által láthattyák magok a' Hazafiak, mi légyen édes Hazánknak hasznos, mintsem hogy mi e' rövid tudósításunkban meg-nevezhessük. —

Nem lehet minden dologról egész könyveket írni, nints is erre kinek kinek kedve 's alkalmaztossága; de vannak bizonyára, még egy tanulatlan szántó - vető embernek vagy akárkinek is, sok jó gondolati, hasznos tapasztalási, 's a' t. mellyek ha szorgalmatosan fel-jegyeztetnének, és öszveszedve ki-nyomtattatnának, — a' ki itten egy kevesé meg-állapodik, — és a' dolgot érdeme szerint jól meg-tekénti, könnyen által láthattyá, mennyit tennének Nemzetünk böldegítésére, és mind polgári, mind pedig tudománybéli elő-menetelére —

Ezt a' Tárházat tehát főképpen arra a' végre állítottuk-fel, hogy az ilyeneket, mellyek talán egyébként soha napfényt nem láttak volna, a' veszendőségtől meg-mentvén, a' Hazafiakkal közölhessük, és még a' jövődőségnek is hasznára lehessünk.

Nem szándékozunk mi mások' hasznos igyekezeteit meg gátolni; és egyéb könyveket mint egy meg haszontalanítani: hanem a' Magyar, a' kit az Isten ésszel, és más elmebéli tehetséggel olly nagy mértékben meg-ajándékozott, a' hasznos dolgokra Figyelmetesebbé tenni; némelley nevendék Irónok maga gyakorlására alkalmaztosságot nyújtani. Ha mások' írásaiból valamit elő-

elő-hozunk, tsak a' végre tesszük, hogy az Író-t meg-ismértessük, vagy meg-szeretessük a' Közön-séggel. E' végre a' Hazafiaknak ki-adandó hasz-nos munkáiból, ha kívánnyák, némelly próba-da-rabokat örömet bé-iktatunk. A' kik pedig kéré-sünkre némelly munkáknak ki-dolgozását fel-válal-lyák, mi azokkal meg-eggyezünk. Jelentyük, hogy semmit se nyomtattatunk ki, ha tsak a' Szerzőnek neve alá nem léssen írva; ezt mind az által aka-rattya elien nem fogjuk ki-nyilatkoztatni. Mivel a' Magyar Közönségnek számára rendeltük Tárbázun-ka-t; azért minden bé-iktatandó darabnak Hazánkra nézve valamelly hasznalégyen. Örömet láttyuk, ha rövideden, magyarán, a' hol lehet vidámúl, és még nyájjassan-is lésszen írva.

El-maradhatnak pedig a' héjjába való elmefut-tatások, és a' mellyek ártalmas versengésekre okot adhatnak. — Akármelly deáktalan embértől szár-mazott hasznos tudósításokat szívessen el-vesszük, és bé-iktattjuk. — Azt sem kívánnyuk, hogy min-denkor új találmányok legyenenek; mert vallyon nem jobb é a' régiket, és mások' tapasztalásával már helybe hagyattatákat szorgalmatossan fel-ke-resni, és meg-ismértetni?

Számtalan Hazafiak szorgalmatossan olvasgat-tyák a' külső Nemzetek' könyveit: ugyan lehetne é nagyobb gyümöltse olvasásoknak, mint ha azo-ka-t, mellyek Hazánknak is hasznára vólnának, belőlök ki-válogatnák, és a' Magyar ember értel-méhez szabván, tsak rövideden is leg alább, vé-lünk meg-ismértetnék? — Akkor nyilnának még fel szemünk, akkor hitetnénk-el valóban magunkkal, hogy sokféle tudományok, és nagy hasznú talá-lmányok vannak, mellyeknek még híret sem hallot-tuk. Önnön magoktól el-maradnának ama' héjjá-ba való és ártalmas könyvek; új világosság terjed-ne országunkra, ha a' Jót és Hasznost tennék olvasásunknak leg első tárgyául. — Magyarok! ne engedgyétek, hogy ez a' Hazánknak igaz sze-retetéből származott igyekezet füstbe mennyen; és ama' mondás, mellyet már száz esztendőök előtt egy valaki meg-jövendöle, bé-telleyesedgyen:

Cantantur haec, clamantur haec,
Dicuntur, audiuntur.

Scribuntur haec, leguntur haec,
Sed Lecta negliguntur.

Elő fizetést (praenumerációt) (nem kívánunk, és ha mingyárt eleinten külső segítségünk nem lenne is, még-is ezt a' közjóra tzelező igyekezetünket, mellyen már régtől-fogva törekedünk, mind addig folytattjuk, meddig tulajdon erőnkől ki-telhetik: ama' Fő ember szavára emlékezvén, a' ki nem régenten azt mondá :

Ha életünket Hazánkért fel-áldozzuk, tehát erszényünket érette miért nem nyitjuk-meg?

Teljes kizodalemmal vagyunk, hogy a' Hazafiak, szemlátomást tapasztalván igyekezetünkből Hazánkra háramló hasznokat, leg alább olly bővkezűek lesznek, hogy munkánknak minden ki-jövő darabjéért egynehány krajtzárokat le-tenni nem sajnálnak. — Ez lészen minden fundusunk és jövedelmünk mellyet a' következő darabok' ki nyomtattatására fogunk fordítani. Bár tsak még a' jó igyekezeteket meg-gátoló kabalák ellen is védelmeztetnének!! — A' ki-adásnak idejét óráját meg nem határozzuk; hanem mihelyest egynehány árkusra valót öszve gyűjthetünk, azontúl ki-botsáttjuk, és az Újságok által hurré adgyuk. Talám minden Pesti vásárra egy új darabot, és így esztendőnként egy egész kötetst el-készítünk. Ehez pedig még a' leg kissebb dolgokat is magában foglaló Lajstromot fogunk függeszteni. A' kik munkáink' el-adását magokra válallyák, vagy egyéb-ként segítségünkre lesznek, azoknak szívességét mindenkép' igyekezzük vissza szolgálni.

Végtére a' Magyar Hazának nevében kérjük az egész Országban el-terjedt Tisztviselő Urakat, Lelki-pásztorokat, Notáriusokat, Helység-birákat, Iskola mesterket, és akármely renden lévő Hazafiakat, hogy ezen tudósításunkat másokkal is közleni ne neheztelleyék; és ha valamit üzeni,

vagy

vagy némellyekről még bővebben akarnak velünk értekezni, leveleiket illy tzm alatt küldgyék:

A' Magyar Tárház Ki-adóinak,

Pesten.

Némelly újj és ritka Könyvekről való Jelentése:

Az Egésffeges Hosszú Eletről való szabad Elmélkedések. Mellyeket minden Egéssegeket Szeretőknek Praeservatívául ajánl egy Felebaráttya' bódogíthatásában magát gyönyörködtető OrVoS. Kolo'sváratt, Nyomt. a' Refom. Coll. betüivel, 1792. Nagy 8-ad rétb. 95 old.

Nemes Hazugság, az Ember Gyülölésnek és a' meg-Bánásnak Folytatása. Néző Játék egy fel-vonásban. Szerzette *Kotzebue*, fordította *Kóré 'Sigmond. Bétsben*, Nyomt. Alberti Ignázt' Mühellyében, 1792. Kis 8-ad rétb 40 old.

Hitoria Juris Hungarici, Posonii apud Haeredes Langut 1792 in 4-to az árra 2 for.

La Conjuracion de Catilina y la Guerra de Jugurta por Cayo Salustio Crispo. En Madrid. Por Joachin Ibarra, Impressor de Camara del Rei Nuestro Sennor M. DCC. LXXII. in folio. Ez az a' ritka Sallustius, mellyet a' most uralkodó 4-dik Károly Spanyol Király Spanyol nyelvre fordított iffju korában, 's fordítását a' Deák textussal együtt Ibarra első szépségü betüivel ki-nyomtattatta. Most egy nyomtatvány árultatik abból Bétsben, de a' mellynek borsos az árra, t. i. 75 forint.

Tisztelendő Hermoláus, a' Kaputzinus' Szerzetbéli Atya' Magyar Egyházi Beszédek tzmü munkájának harmadik kötetje Sz. Mihály napra ki fog a' sajtó alól szabadúlni. Az árra, mint az előbbieknek 1 for. lészén. Találtatik Po'sonyban magánál a' Szerzőnél, és a' már máffzor fel-jegyzett helyeken.